

СНН

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

Пешта, 1838–1849.

Будимпешта, 15. јун 2006.

Нова серија, г. XVI, бр. 24

Књижевно вече Драгана Јаковљевића

Фотос: ИПВАЛЕ ЈАКШИЋ

Промоција романа „Дезвар“

оследња недеља прошлог месеца, протекла је у знаку завидне активности Еврорегије Дунав-Криш-Мориш-Тиса која, да подсетимо, обухвата четири жупаније из Мађарске, четири из Румуније и АП Војводину из Србије.

Најпре је у организацији сегединске Регионалне медијске и арт задужбине и Радио Суботице, уз подршку Јавне фондације „Шанса за стабилност“, 25. маја у Тотовом Селу, наомак Суботице, одржан међународни, еврорегионални медијски семинар. На скупу који је носио назив „Мултимедијални мостови у Еврорегији ДКМТ“, а окупио је представнике медија из Румуније, Србије и Мађарске, након поздравних речи Антала Биачија, директора Радио Суботице, учесницима семинара најпре се обратио Милорад Ђурић, војвођански секретар за информисање који је детаљно говорио о медијској, пре свега радиодифузној ситуацији у Војводини, положају националних медија попут РТВ Београд и РТВ Нови Сад, а затим је присутне упознао са приватизационим процесима у покрајини. Он је изразио наду да ће се у предстојећем периоду повећати број оних фондова код којих ће се моћи конкурисати за средства ради бољег функционисања одређених

јавних гласила у Војводини, а није заобишао ни питање покретања рада „ERIK“-а, еврорегионалног медијског сервиса који ће, помоћу средстава добијених путем конкурса од Европске уније, ускоро отпочети свестрано регионално информисање становништва Еврорегије ДКМТ на мађарском, румунском и српском језику.

Милорад Ђурић је пажњу посветио и стратегији мултикултуралности у Војводини а њега је, говорећи о важности суживота народа у еврорегиону и пограничној сарадњи, за говорницом заменио Јожеф Алајош Геци, посланик мађарског Парламента.

О вишејезичним емисијама Радио Темишвара више информација дао је директор поменуте медијске куће, Михаи Ангел, а у оквиру „workshop“-а, о информатичким могућностима, међународним медијским односима и Интернету као вишејезичном информационом медијском мултимедијалном средству, као и о елементима успешне комуникације говорио је Тамаш Веделек, директор једне сегединске онлајн-службе.

Учесници семинара су разменили искуства и детаљно размотрили све могућности сарадње које се тичу информисања становништва Еврорегије ДКМТ у којој, да подсетимо,

живи близу шест милиона грађана. Осим тога, истакнута је важност чешћих сусретања и округлих столова представника седме силе који су се 27. маја у великом броју појавили и код Триплекс-камена, обелиска код којег се сваке године последње суботе у мају прославља Дан Еврорегије Дунав-Криш-Мориш-Тиса.

Код тачке сусретања трију граница (Кибекхаза – Мајдан Рабе – Беба Веке) традиционална прослава стара близу десет година отпочела је Бетовеновом „Одом радости“ а затим се присутнима, у име председавајућег Еврорегије ДКМТ, обратио др Тихомир Симић, потпредседник Извршног већа АП Војводине, национални координатор Еврорегије ДКМТ који је подвукао да је АП Војводина за протеклих годину дана председавања Генералном скупштином Еврорегије Дунав-Криш-Мориш-Тиса дала значајан допринос унапређењу међурегионалне сарадње.

Константин Остафичук, председник Скупштине Жупаније Тимиш је истакао важност остваривања конкретних пројеката, корисних за грађане еврорегиона од којих је Атила Марошвари, потпредседник Скупштине Жупаније Чонград издвојио два: изградњу индустријског парка и отварање трограничног пре-

лаза Кибекхаза – Мајдан Рабе – Беба Веке.

По окончању свечаних говора, уследило је традиционално такмичење у трчању, а затим је у кањишком Заводу за специјализовану рехабилитацију „Бања Кањижа“ уприличен састанак Генералне скупштине Еврорегије ДКМТ на којој су формиране четири нове радне групе – за пољопривреду, туризам, здравство и трансграничну групу за индустријске паркове – а усвојени су и предлози многобројних пословних пројеката. На крају скупштинског заседања др Тихомир Симић, потпредседник Извршног већа АП Војводине који је дужност председавајућег предао колегама Жупаније Тимиш у Румунији, истакао је следеће:

– Укупно је предложено више од 130 пословних пројеката што је најбољи гарант успешне будућности Еврорегије ДКМТ и управо ће они дати пуни смисао већ оствареним протоколним и политичким везама, циљевима. Што се тиче Војводине, она је показала да као највећа регија у оквиру ДКМТ има потенцијал да привуче инвеститоре и пренесе могућност плодне економске сарадње на простор западне Румуније и јужне Мађарске.

□ □

организацији Епархије темишварске и Савеза Срба у Румунији, 27. маја ове године у Темишвару је одржана Смотра српских црквених хорова у Румунији.

Милошћу божјом и благословом Његовог преосвештенства епископа будимског Господина Лукијана, на традиционалној манифестацији, која је окупила дванаест дејчјих и тридесетак одраслих хорова, учествовали су и наши црквениорови из Бате и Деске.

Пре смотре, у Саборном храму служено је благодарчење где је учеснике саборске манифестације поздравео преосвећени владика Лукијан, а том приликом уприличена је и додела Ордена св. Саве једном дугогодишњем појцу.

Након кратке пригодне свечаности, на Тргу уједињења одржан је дефиле, потом и заједничка слика, а смотра је потом, са 600 учесника, приређена у Дому омладине.

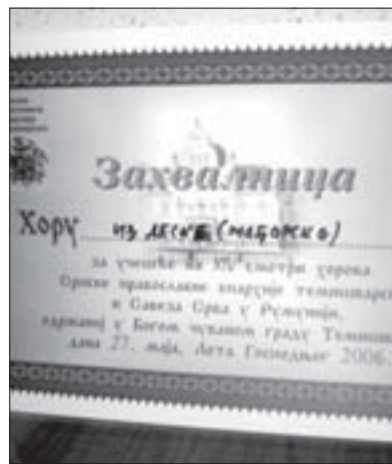
Наши хорови предвођени јерејем Далибором Миленковићем, парохом батским и јерејем Светомиром Миличићем, парохом дешчанским, наступали су после дејчјих хорова: отпојали су по три предивне духовне песме и на тај начин дали својеврстан печат традиционалној манифестацији на којој је доминирала љубав према Богу, Цркви, дружење, заједничко слављење Бога.

Окончањем смотре, Батлијама и Дешчанима указана је још једна по-

себна част будући да су само они, у темишварском Српском клубу, угошћени свечаним ручком док су осталим извођачима подељени ланч-пакети.

Како рекоше учесници из Мађарске, са територије Будимске епархије, наступ у Темишвару био је незабораван и остаће дуго у памћењу поготово зато јер је Смотра српских црквених хорова доказала да је вредно гајити и неговати српску духовну музику „јер је она израз наше унутрашњости, душе и молитвеног осећаја. Православна црквена песма је пре свега молитва, разговор човека и његове душе са Богом.”

□. □.

□ □ □

□ 1962. □

бележавање 44. годишњице полагања матуре у будимпештанској Српскохрватској гимназији био је повод да Манда Алаџић-Колар и Јосип Патарица приреду матурски састанак у Печују 3. јуна текуће године.

Позиву главних организатора од 23 одазвала су се 22 некадашња полазника сада већ бивше образовне установе међу којима су били и Хрвати и Срби.

Током матурског састанка, који је уприличен у Хрватској основној школи и гимназији „Мирослав

Крлежа” дошло је до евоцирања успомена из младости о којима се говорило радо и гануто а младачки полет присутних касније се одразио и на преостали део матурског дружења који се састојао од певања, игре, шале.

Матуранти од пре 44 године су се договорили да ће се чешће сусретати и дружити како би евоцирањем успомена одржавали онај „школски дух” који је некада постојао у будимпештанској Српскохрватској гимназији.

□. □.

Спасовдан у Српском Аљмашу

Велики број гостију из Војводине

Владика Лукијан са свештенством на слави у Српском Аљмашу

Поводом Спасовдана, славе нашег храма у Српском Аљмашу, свету архијерејску литургију 3. јуна са почетком у 10 часова служио је Његово преосвештенство епископ будимски господин Лукијан, уз саслужење о. Лазара Пајтића, о. Драгана Штевића, о. Милоша Ловрића, о. Павла Каплана и о. Зорана Остојића. Слави је присуствовао и велики број гостију из српских насеља у Мађарској, а на литургији је појао црквени хор „Јавор“ из Сентандреје.

Након што су верници у литији обишли храм, епископ будимски господин Лукијан пререзао је славски колач и благосиљао кољиво. Овогодишњи кумови били су Јанош Мохай и Софија Чупић-Мохай. Међу гостима су били и чланови апатинског хора, који су на крају литургије извели неколико духовних песама.

За свечаре је у организацији српске самоуправе и црквене општине потом приређен славски ручак.

Посебну занимљивост представља податак да иако је српска заједница у месту веома мала и броји свега десетак чланова, на Спасовдан овде дође више десетина верника из Војводине. Наиме, током XVIII века велики број мештана српског порекла иселио се у Нови Сад, где су сagraдили сопствену, аљмашку цркву. Њихови се потомци данас враћају како би упознали постојбину својих предака и сопствене корене.

Аутобус са верницима из Војводине пут је даље наставио у Будимпешту и Сентандреју, где су наши сународници обишли неколико српских храмова и упознали се са културно-историјском прошлошћу Срба у Мађарској.

С. М.

Промоција романа Драгана Јаковљевића

Књижевно вече са мирисом истока

У организацији Српског клуба у Будимпешти у четвртак, 8. јуна приређена је промоција романа „Дезвар“, нашег колеге, новинара Драгана Јаковљевића. У присуству аутора и његовог пријатеља и поштоваоца, такође књижевника Драгомира Дујмова, као и председника Клуба, Војислава Ластиха, љубитеље писане речи на почетку је поздравио секретар, Владан Јовановић. Он је у првом реду присутне упознао са одјеком који је књига имала у Србији захваљујући изузетно успешним и одлично посећеним промоцијама и телевизијским представљањима на РТС-у, Студију Б и у Крагујевцу, иначе родном месту аутора.

О Јаковљевићевом роману првенцу и његовим вишеслојним значењима потом је говорио Драгомир Дујмов. „Сврха романа је једно алхемиско откриће, илити спасоносни еликсир, којим се решавају све недаће и сатиру све обмане и проклетства са људског рода. Међутим, ко је у стању да одагна зло? До ове тајне и сазнања доводе нас дезвари...“ Констатујући да Јаковљевић познаје игру судбине која се испрва чини бесмисленом, али она никада нија случајна, Драгомир Дујмов скренуо је присутнима пажњу да се роман завршава поруком да случајност не постоји, а представља мешавину сатире, апсурда и ироније,

што све заједно делу пружа посебан, ненаметљив и истанчан осећај да свога читаоца искрено насмеје, рекао је између осталог при крају излагања.

Посетиоцима се потом обратио и сам аутор. Покушавши да одговори на питање, у којој мери се приликом стварања писци руководе укусима читалачке публике и критичара, Драган Јаковљевић је рекао: „Не познајем никога ко воли да чита досадне књиге. Мислим да је највећа казна за једног аутора уколико читалац после неколико прочитаних страница затвори књигу са намером да јој се касније поново врати и више је не отвори. Зато сам настојао да радња романа све време подједнаким интензитетом држи пажњу читалаца. Драго ми је ако сам тај циљ постигао и радује ме што они који су прочитали роман, кажу да су то учинили у једном даху. Моја надања да је то случај и са осталим читаоцима, поспешује податак да је из штампе недавно изашло и друго издање „Дезвара“.

У наставку вечери Драган Јаковљевић одговарао је на питања присутних, а била је то прилика да они који су то желели, а до сада нису имали прилику, на лицу места дођу до овог занимљивог дела. Штампане књиге помогле су српске самоуправе у Геду, V и XIII кварту Будимпеште.

С. М.

Поводом храмовне славе у Пантелији

Свечано и скромно

Поводом храмовне славе, преноса моштију светог оца Николаја, у Пантелији је у суботу, 27. маја у присуству скромног броја верника свету литургију служио о. Павле Каплан. У оквиру богослужења обављено је освећење српског крста постављеног испред

цркве, пре две године, а потом је пререзан славски колач и благосиљао кољиво, које су припремили чланови породице Чупић. Становници Пантелије српског порекла за све присутне на крају су приредили свечани славски ручак.

С. М.

Оркестар „Шендерге“

Промоција новог компакт диска „Ој јаворе“

После дужег времена чланови оркестра „Шендерге“ своју верну публику обрадовали су новим компакт диском индикативног наслова, „Ој јаворе“. Талентовани настављачи музичког правца, који је пре више од три деценије установио ансамбл „Вујичић“, љубитељима јужнословенских ритмова представили су се не само српском, већ и хрватском, ромском, македонском и бугарском народном музиком, као и делом музичке заоставштине Беле Бартока.

На концерту су поред осталих учествовали оркестар „Вујичић“ и Марта Шебешћен. Како се очекује „Шендерге“ ће нови компакт диск током наредних месеци представити и публици широм Мађарске, пре свега са намером да у своје редове привуче што више припадника младе генерације. У ансамблу је у међувремену дошло до персоналних промена. Од њега се недавно опростио његов дугогодишњи члан, хармоникаш Слободан Вертетић.

С. М.

Павле Каплан и верници испред новоосвећеног српског крста

Са празновања у Батањи

Свечано прослављен Дан града

Батањци су и ове године свечано прославили Дан града а у празновању им је било наклоњено и време будући да је током целог дана, 27. маја, сијало сунце па су на тај начин сви услови били дати за још једну успешну прославу ове већ традиционалне манифестације коју су својим присуством, на позив месне српске мањинске самоуправе и батањске Српске основне школе, почастивали и гости из Беочина, Србије, предвођени Зораном Тешићем, председником Општине и Зораном Стокућом, председником СО Беочин.

Беочинци су, иначе, најпре посетили месну Српску основну школу где су руководству наше образовне установе на челу са директорком Вером Пејић-Сутор уручили поклон-књиге, а затим су у друштву својих домаћина присуствовали свечаној скупштинској

Руководиоци Беочина и Самоуправе Срба у Батањи

Из библиотеке, публика је прешла на суседно игралиште где се на постављеној бини већ одвијао културни програм. У њему су место добили и ученици месне Српске основне школе: мања група извела је „Ја посејам лан“ док су они већи успешно одиграли „Мачву“, кореографију коју је увежбала учитељица Станислава Гајић.

У вечерњим сатима, у батањском Дому културе, уприличен је наступ Драмске секције КУД „Бриле“ из Беочина. Аматерска позоришна дружина из Србије Батањцима је у режији Јулијана Урсулескуа извела представу под насловом „Станица стакленог воза“, аутора Милутина Ж. Павлова, а о апстрактној драми са горким осмехом Секула Петровић, начелник беочинске општинске управе, уједно, један од руководилаца драмске секције рекао нам је да је представа своју премијеру имала 17. фебруара текуће године и до сада је доживела девет наступа, батањски је био десети по реду.

Све у вестра, део Срба у Батањи је Дан града Батање испратило наступом гостију из Беочина, док је други

Велика плесна група српске школе у Батањи

Мала плесна група српске школе у Батањи

кој седници посланичког тела Батање коју су отвориле рецитације, међу њима и једна на српском језику: „Између сунца и мора“ Драгана Жигића извела је Богларка Человски, ученица 9. разреда батањске гимназије.

Уследио је поздравни говор Јожефа Каршаија, посланика Мађарског парламента који је између осталог истакао и важност суживота, односно, битисања националних и етничких мањина у Батањи, пре свега, Румуна и Срба, да би изразио наду да ће народности у граду на мађарско-румунској граници и у будуће чувати свој идентитет, културу, језик, веру...

Након свечаног ручка, поподневни део прославе Дана града Батање отпочео је представљањем ЦД-РОМ-а који носи наслов „Батањска читанка“ а садржи веома драгоцене документе о историјату, култури, уопште прошлости овога насеља. У месној библиотеци презентацију издања, у друштву свог колеге, одржала је Марта Палко, руководилац културно-образовне установе а приликом представљања ЦД-РОМ-а присутни су стекли утисак и конс-

Позоришна представа Беочинаца

татавали да је урађен један пројекат који јесте сведочанство богате грађе Батање, а у њој посебно место су добиле и мапе, разгледнице а што се тиче историјских извора, посебно радује чињеница да су уврштени и радови о Србима блаженопочившег

протојереја-ставрофора Ивана Јакшића.

Издање ће, иначе, након још једне детаљне контроле, бити доступно и широј јавности, а моћи ће и да се наручи на адресу: „Népek Barátságá Könyvtár“, konyvtar@fabinet.hu.

део, наравно, весељем до ране зоре. Видно задовољан још једном успешном организацијом традиционалне манифестације био је Мирослав Роцков, члан посланичког тела града, уједно, и Самоуправе Срба у Батањи који нам је нагласио: „Мислим да је веома важно да се на овом дану појавила и наша српска мањина и да је наше битисање уочљиво у животу града, дакле, постојимо. Друго пак, важно је да не само суштински живимо у овом градићу, него да нисмо заборавили наш језик, нашу културу, традиције и путем културних програма у могућности смо да докажемо шта, које обичаје чувамо и негујемо. Морам признати да се самоуправа налази у веома тешкој финансијској ситуацији и из године у годину све је теже приредити ову традиционалну приредбу – и данашња приредба остварила се захваљујући приватним спонзорима који су потпомогли манифестацију. За следећу годину, не смем се стопостотно изјаснити хоће ли бити Дана града Батање или не, али наравно, било би пожељно да га и до године буде“.

Предраг Мандић

Олга Красић-Марјановић, уредник културног програма Библиотеке града Београда

Јован Стерија Поповић – поново у Пешти?

Публика у Будимпешти имала је недавно прилике да погледа две занимљиве изложбе које је припремила Олга Красић-Марјановић, уредник културног програма Библиотеке града Београда. Поводом 600. годишњице проглашења Београда српском престоницом у гостима нам је била поставка о Деспоту Стефану Лазаревићу, док су у оквиру претходне изложбе представљени живот и дело Јована Јовановића Змаја. У разговору са госпођом Красић-Марјановић сазнали смо да ће, највероватније, на јесен уследити још један сличан подухват:

– Ове године Србија обележава 200. годишњицу од рођења и 150 година од смрти Јована Стерије Поповића. За њега кажу да је отац српске драме, што и јесте, будући да се његове комедије изводе и данас у нашим позориштима, да су „Родољупци” једна готово непревазиђена представа када је реч о нашим наравама и историјским догађањима која нам се често понављају у идентичном следу. Ја сам за Библиотеку града Београда уприличила изложбу о Стерији, штампан је сепарат у Новинама београдског читалишта и то с разлогом, јер је својевремено, 1846. године, он био један од оснивача Београдског читалишта. А то нису биле само новине, него и својеврсна берза информација.

Ја се надам да ћу ускоро доћи са овом новом изложбом и било би идеално када би она била отворена у некој галерији у Пешти. Било би лепо да се сви ви у Будимпешти потрудите да се мађарска јавност више упозна са нашом историјом и културом.

Отворени путеви за сарадњу

– Сви ми у Библиотеци града Београда бисмо желели да још чвршће сарађујемо са Србима у Мађарској, да размењујемо књиге и информације, и наравно књижевна догађања. Господин Драгомир Дујмов је био наш гост, а и Ви по други пут промовишете своја дела у Римској дворани градске библиотеке. Било би лепо и постоји жеља са обе стране да читава група писаца дође и гостује код нас. Могли бисмо да уприличимо размене изложби. Неке бисмо могли да реализујемо и заједно, као на пример ову о деспоту Стефану Лазаревићу. Да сам имала сарадника који би истраживао у Будимпешти, било би невиђених докумената. Можемо дакле радити на неким заједничким пројектима, а оно што је најважније јесте да заједнички радимо на очувању нашег језика, традиције, да вам шаљемо што више ДВД-ја, књига, часописа, а на вама у Мађарској је да кажете шта вам је још потребно.

Када се каже Јован Стерија Поповић обично се мисли на „Родољупце”, „Злу жену”, „Покондирену тикву”, дакле на његове комедије. Да ли је у оквиру изложбе заступљен и Стерија – културни посленик?

– Треба се подсетити да је Стерија био велики радник и прегалац, интелектуалац који је за непуних осам година живота у Београду урадио колико људи не ураде за читав живот. Он је био начелник у Попечитељству просвештенија и готово да нема закона у просвети, отварања школе, постављања школских инспектора, решавања питања школских стипендија, где Стерија није умео да нађе решење. Радио је на томе да се укине просјачење у Београду, штампао је књиге у корист школског фонда, био је један од оснивача Народног музеја и првог професионалног позоришта код Срба.

Са позориштем се срео управо у Пешти, док је студирао право. Упознао је светску драму, а то је време када ни Мађари још немају свој национални театар. Међутим, представе су се играле у позориштима која можда нису имала национални значај и наменски грађене зграде. Одатле је понео љубав према позоришту и развијао ју је у Србији. Не треба заборавити да је он један од оснивача Друштва српске словесности, односно претече данашње Српске академије наука и уметности. Заједно са Атанасијем Николићем написао је устав академије која је касније заживела. Све то говори колико је Стерија урадио за српски народ и за Београд, а све се то може видети на овој изложби која је пред нама. Да то нису празне приче, доказују и документи, а ја сам то истраживала у Архиву Србије, са специјалним дозволама. Тамо се чува архива Државног савета и могу се видети акти са Стеријиним потписом. Наравно, ту је и рукописна грађа из Матице српске, јер се највећи део његових рукописа чува у архиву Матице.

Изложба о Стерији је само једна у низу поставки о значајним личностима из наше прошлости које је организовала Библиотека града Београда?

– Осим програма који су свакодневни, па их је више него дана у години, почели смо да радимо и изложбе које су специфичан вид визуелне комуникације. Када смо почели да радимо, нисмо ни слутили да ће оне имати тако добар одјек у јавности. То значи да смо на трагу добрих догађања јер људи увек воле да добију информацију и сликом, а не само речју како је то уобичајено на књижевним вечерима.

Радили смо својевремено изложбу о Десанки Максимовић, зато што је она 1986. године и отворила зграду Библиотеке града Београда. Иначе, њен последњи излазак у јавност је био управо у Римској дворани библиотеке. Уприличили смо изложбу о Сими Матавуљу, а поводом седамдесетогодишњице од рођења

Слободана Селењића имали смо изложбу о овом књижевнику. Споменула бих и поставку о деспоту Стефану Лазаревићу из 2004. а поводом 600. годишњице проглашења Београда за српску престоницу. Колегиница и ја смо, захваљујући свесрдној помоћи Музеја Српске православне цркве и Патријаршијске библиотеке, могле да уприличимо ту изложбу. Та изложба је гостовала у Будимпешти, у холу Српске гимназије. Деспот Стефан Лазаревић је био тесно повезан са Будимпештом, са угарским краљем Жигмундом Луксембуршким, био је носилац Ордена змајевог реда, а знамо да је у Будиму имао своју палату у којој је примао велможе оног доба и сам у њој често одседао.

Мене су у Будимпешту водили углавном путеви наших писаца. Прва изложба са којом сам гостовала била је она о Јовану Јовановићу Змају. Он је у два наврата живео у Пешти: најпре када је студирао медицину, а потом је поново долазио као свршени лекар и познати песник. Од тадашње српске владе послат је у Пешту да буде управник Текелијанума. Из Пеште је уређивао „Невен” а током свог живота уређивао је седам својих и часописа, од којих је највећи број радио из Беча и Пеште. Без Змаја нема одрастања међу српском децом, јер нема баке и деке или маме и тате који деци нису рецитовали Змајеве стихове. Некада се чак и заборави да су његови, јер су толико ушли у народ. Дакле, на неки начин смо вратили Змаја на оне стазе и места на којима је некада боравио.

Подсетила бих на изложбу о Данилу Кишу, у Централноевропском институту у Будимпешти, за коју мислим да је имала велики одјек у мађарској јавности. Киш је иначе специфична личност која припада и мађарској култури, јер му је отац био мађарски Јеврејин. У ово, а и у остала догађања, била је укључена и наша амбасада.

Колико се сећамо, ви нисте били само у Будимпешти. Какве утиске носите из унутрашњости Мађарске?

– Са господином Борисом Бекићем обишла сам у Мађарској још нека места настањена Србима, а то су Батања и Деска. То ми је било ве-

Олга Красић-Марјановић

лико искуство, јер ретко људи имају прилике да виде Батању у којој је некада живело толико Срба, а сада је сведена на знатно мањи број и на једну школу у којој уче малишани од забавишта до завршног осмог разреда. Али, без обзира на то, тамо се негује наша традиција, наш језик и писмо и то су драгоцене сусрети. Сећам се да су деца припремила врло лепу приредбу и рецитовала Змајеве стихове, што је било заиста дирљиво.

Где видите будуће правце сарадње са Србима у Мађарској?

– Сви ми у библиотеци бисмо желели да још чвршће сарађујемо са Србима у Мађарској, да размењујемо књиге и информације, и наравно књижевна догађања. Господин Драгомир Дујмов је био наш гост, а и Ви по други пут промовишете своја дела у Римској дворани градске библиотеке. Било би лепо и постоји жеља са обе стране да читава група писаца дође и гостује код нас. Могли бисмо да уприличимо размене изложби. Неке бисмо могли да реализујемо и заједно, као на пример ову о деспоту Стефану Лазаревићу. Да сам имала сарадника који би истраживао у Будимпешти, било би невиђених докумената. Можемо дакле радити на неким заједничким пројектима, а оно што је најважније јесте да заједнички радимо на очувању нашег језика, традиције, да вам шаљемо што више ДВД-ја, књига, часописа, а на вама у Мађарској је да кажете шта вам је још потребно.

Драган Јаковљевић

Успех КУД-а „Банат” из Деске на фолклорној смотри у Бечу

Марта Петреш и Кристифор Брчан са плакетом и повељом признања

Радост вицешампиона

Свакако, марљивим радом и ентузијазмом! Ове две одреднице, на које се надовезује и трећа, а то је неговање и чување фолклорних обичаја и откривање и сакупљање локалне фолклорне грађе, већ одавно карактеришу друштво предвођено председником, уметничким руководиоцем Кристифором Брчаном. По питању шта извести у Бечу, одлука је зналачки пала на „Рогал”, а постављање кореографије на бину по ко зна који пут поверено је Љубомиру Вујчину, кореографу из Врбаса који је од стране Дешчана већ годинама задужен за креирање сјајних игара и ужива потпуно поверење. По поверење и овом приликом Дешчанима се максимално исплатило: донело им је нови велики успех, златну плакету.

У Бечу се, у месној „Штатхали”, иначе, такмичило 31 фолклорно друштво из 8 земаља, а њихов учинак, фолклорно умеће пропратио је петочлани стручни жири у саставу: др Драгослав Џацевић, етнокореолог, кореограф, председник жирија, проф. др Оливера Васић, етнолог, редовни професор на Факултету музичке уметности у Београду, Јасна Бјеладновић-Јергић, етнолог, Мирјана Дробац, етномузиколог, музички уредник у Музичкој редакцији РТС и Милан Андријанић, кореограф.

За Дешчане је такмичење отпочело већ првог дана: од 14 друштава на бину су прозвани као последњи, а и овом приликом представили су се банатским играма које су им и ранијих година донеле радост, успех. Ни овај пут није било другачије а посебно је радовала чињеница да у играчком умећу „Баната” није била уочљива значајна промена, наима, у протеклих годину дана у првој поставци извођачке групе нашло се чак 12 нових чланова а и у истоименом оркестру засвирала су два млада талента: Филип Адамов и Марко Ђорђевић.

Кореографија „Рогал” била је изведена на најбољи могући начин. Музичку пратњу, као и увек, обезбедио је Оркестар „Банат” на челу са Стојаном Брчаном, а добро познате мелодије и играчки мотиви натерали су публику, многобројне љубитеље српског фолклора да Дешчанима упуте промоласне аплаузе.

Како чланови „Баната” тако и о-

тали фолклорни ансамбли испраћени су бурним овацијама, а окончањем такмичарског дела на жирију је било да одлучи о најбољима. Наравно, проглашење најбољих никада није лак задатак па је тако било и овом приликом. Наима, експертска петорка је тек после четворосатне стручне расправе успела да донесе коначну одлуку у вези са специјалним наградама и додељивањем плакета након које је уследила и церемонија проглашења резултата.

Најпре су додељене специјалне награде: за најбољу певачку групу проглашено је Српско културно-уметничко друштво „Слога” из Цуфенхаузена, титула најбољег оркестра додељена је КУД-у „Бранко Радичевић” из Беча, а специјално признање за кореографију која је својом поставком најближа изворном народном стваралаштву припало је нашем Културно-уметничком друштву „Банат” из Деске. Све то значи да су Дешчани у историјату смотре ово признање освојили по други пут.

Након специјалних награда, уследило је проглашење резултата и уручење бронзаних, сребрних и златних плакета. Према одлуци жирија, бронзану плакету добили су Културно-уметничко друштво „Србија” из Дортмунда, КУД „Коло” из Бадена, КУД „Стеван Мокрањац” из Беча, КУД „Бранко Радичевић” из Дарде и СКЦ „Петар Петровић Његош-Никола Тесла” из Швебиш Гминда.

На ред су доспели сребром награђени: КУД „Слога” из Цуфенхаузена, КУД „Извор” из Париза, ФМД „Коло” из Нојхаузена и АКУД „Младост” из Темшваре, иначе прошлогодишњи победник Европске смотре српског фолклора у Немачкој.

Према одлуци жирија најбољи су били и на тај начин златом се окитили КУД „Просвјета” из Вуковара са 93 освојена бода, дешчански „Банат” са 96 бодова и Културно-уметничко друштво „Вук Стефановић-Караџић” из Роршаха са 97,26 освојених бодова, чиме су Швајцарци постали добитници прве златне плакете и највише вреднован ансамбл.

Након проглашења резултата и уручивања награда за учешће на смотри, највеће славље настало је у кругу победника, међу којима су били и чланови Културно-уметничког друштва „Банат” предвођени председником, уједно, уметничким руководиоцем Кристифором Брчаном који је рекао следеће: „Веома се радујем што смо поново освојили злато и одржали своје место међу најбољима. Добили смо признање и за најбољу кореографију – одиграли смо оно што је наше, што носимо у нашим срцима. Мислим да нам нико не може замерити за успех који смо постигли, наима, много смо радили. Наставићемо овим путем и већ размишљамо о следећој години. Банатске игре још увек нису исцрпљене, још увек има драгоцене фолклорне грађе у Поморишју, но, није нам страна ни Бачка. Све у свему, радујем се што је жири тако вредновао, оценио нашу игру и драго нам је што смо доказали да смо и даље међу најбољима”.

Завршна забава потрајала је до дубоко у ноћ. Веселило се преко хиљаду играча, музичара и певача из осам европских земаља. Најбољи фолклорашаи полагањем су привели крају 11. по реду Европску смотру српског фолклора у вези са којом је председник жирија др Драгослав Џацевић подвукао: „Друштва су била доста изједначена, имали смо квалитетне програме и жири је имао заиста тежак задатак да одреди ко је најбољи од добрих”.

Са друге стране, фестивал је остао за собом и једно отворено питање: на Европској смотри српског фолклора у Бечу није изабран домаћин следеће фолклоријаде, наима, Савет европске смотре у којем Мађарску представља Боровој Рус није успео да донесе коначну одлуку. О месту 12. Европске смотре српског фолклора избор ће пасти на јесен када ће се међусобно надметати за сада четири кандидата: два из матице и два из дијаспоре.

Све у свему, било где да буде следећи празник српског фолклора, Дешчани ће се, нема сумње, појавити! Сигурно је и то да ће се потрудити да представе нове лепоте српског фолклора, пре свега, из свог краја. Зато нам не преостаје ништа друго већ да им од срца честитамо на титули и пожелимо много среће и задовољства у племенитом раду који испољавају на пољу очувања и неговања српског фолклора.

П. М.

Чланови КУД-а „Банат” на фолклорној смотри у Бечу

ИЗ НАШЕ

ИСТОРИЈЕ (19)

Смутна времена III

Када је бугарски цар Симеон сазнао за преговоре између Петра Гојничковића и Византинца, послао је војску на Србију с Павлом Брановићем, сином ослепљеног Брана, а Мутимировим унуком. Бугарски заповедници су кнеза Петра позвали на преговоре, обећали му безбедност и то потврдили заклетвом и склапањем кумства, али чим се састао с њима они су га заробили, одвели у Бугарску где је и умро у тамници.

Павле Брановић је дошао на престо помоћу Бугара, владао је свега три године (917-920) и признавао је врховну власт цара Симеона. То је Византинцима, наравно, сметало па су против Павла послали његовог брата од стрица, Прибислављевог сина (а Мутимировог унука) Захарију, који је живео у Цариграду. Павле је напад одбио, Захарију је ухватио и предао га Бугарима. Нешто касније је, међутим, Павле прешао на страну Византије, признао врховну власт византијског цара, што је наљутило Бугаре. Цар Симеон је сад Захарију послао са бугарском војском против Павла Брановића који је био побеђен и прогнан.

Када се Захарија Прибислављевић учврстио на власти, учинио је исто што и његов претходник: окренуо је леђа Бугарима и пришао Византији „сетивши се добротинастава ромејског цара”. Бугари су реаговали тако што су послали војску против Захарије, но он победи бугарске војсковође Сигришу и Мармаима и њихове одсечене главе посла у Цариград као трофеје. Како би овај пораз осветио, Симеон посла нову, много јачу војску на Србију, под командом три војсковође. Напад је био толико снажан и застрашујући да је Захарије морао да напусти земљу и да се склони у Хрватску.

Пошто су им сви српски кнежеви, њихови штићеници првом приликом окренули леђа и пришли Византији, Бугари су сад променили политику према Србији. И у овом походу, 924. године, они су повели са собом једног припадника српског владарског рода, Клонимировог сина (Стојимировог унука, а Властимировог праунака) Часлава, али не зато да га поставе на престо, него да послужи као мамац. Бугарске војсковође су сазвале српске жупане да поздраве новог кнеза, онда су их похватили, оковали и заједно са Чаславом послали у Бугарску.

Бугарски војници су, пустошећи и пљачкајући, крстарили Србијом. Становнике које су могли ухватити одводили су у Бугарску. Многима је пошло за руком да утекну, да пребегну у Хрватску или на Византијску територију. Србија је после овог бугарског похода изгледала као пуста земља.

Предраг Степановић

ПИСМА

ИЗВЕСНОЈ

Ескимски долазе?

Слушам како неке лепојке са ТВ-а прогнозирају да се нећемо налетовати овог лета. Капут, па на пут, као што рече наш бивши главни уредник једног, сада већ поодавног пролећа, док се хватао за кваку. Фото-Иванче га истог момента препао, онако за успомену, па се тако са капутом кад му време није, и кваком, појавио и у новинама. Ако ме сећање не вара. Јесте, тако је то било тада. Капут се облачио и кад му време није било, али не због зиме, него да га не бисмо носили у рукама када одлазимо на неке дуже стазе. Сада је, бррр... све другачије.

Кажу неке бабе како је Северни пол полако почео да клизи и како би могао да нам сиђе у двориште. Као што то обично бива, бабама су се одмах приружиле филмације, да мало разраде тему, па нас са платна већ плаше неким познатим небодерима окованим у вечитом у снегу и леду. Треба и на тој причи зарадити неки долар, кад већ бабе саме не умеју.

Питах једну нашу, сада већ бившу Пешичанку, иначе метеоролошкињу (ваљда се то тако зове...) како она тумачи ове временске тумбаџије и да ли све ово значи да треба већ да пакујемо кофере и узред учимо арапски. Можда су Ескимски заиста намерили да се мало прошире. Она је мало мудровала, па ми је кратко саопштила (онолико колико стане у једну СМС поруку) да јој све то мирише на метеоролошки рат. Није имала више кредити на телефонској картици па ми је остала дужна објашњење ко је то Европљанима објавио метеоролошки рат кад су они који их мрзе једва одмакли од праћке. Ако њоме могу да нам навуку ново ледено или водено доба, онда су њихови врачеве стварно прва лига.

Да ли због душманских враџбина или нечег другог, тек, нешто се горе озбиљно гнба. Ако планираш да се овога лета препустиш сунцу и морским таласима, гледај да то буде нека што јужнија обала. Само тамо ћеш бити поштеђена овог кијамета који уби и бога.

Ако се пак заносиш мишљу о некој ближој дестинацији, одмах пиши пропало. У том случају у кофер најпре спакуј кишобран, чизмице, ветровку и све што уз то иде, а купаћи тек ако остане место. Ето ти, па сад види. А ако се нешто у међувремену промени па нам се старо добро лето ипак врати, питај ТВ лепојке зашто су ласале, а не бабе и мене.

Твој Драган

КУЛТУРА МАТИЦЕ

Сто десет година филма у Србији

Пригодном свечаношћу и пројекцијама играног филма „Улрих Цељски и Владислав Хуњали” Чича Илије Станојевића и документарног „Трке на Бањици” из 1911. године, у Музеју Југословенске кинотеке обележено је 110 година филма у Србији и 57 година постојања Југословенске кинотеке.

Уз подсећање на прву београдску филмску пројекцију која је одржана 6. јуна 1896. у кафани „Златни крст” на Теразијама, директор Југословенске кинотеке Радослав Зеленовић додао је да је та пројекција одржана пре првих филмских пројекција у Москви и Њујорку. Он је истакао да је филм снажно средство масовне комуникације, „прозор у свет”, проналазак који је обележио прошли век са којим је почео нови начин комуникације, те да је филм свих ових 110 година био велика привилегија човечанства. Зеленовић је подсетио да је Југословенска кинотека покренута јануара 1949. године, званично формирана 17. августа исте године, а да данас представља националну филмску институцију Србије која садржи и национални филмски архив.

Изложба слика Владе Величковића

У Народном музеју у Зрењанину 14. јуна је отворена изложба слика Владе Величковића који се представља темама на којима људско насиље добија цивилизацијске размере. То су катастрофе ратног уништења и циклус „Распеће Христово”. Изложбу је отворила ликовни критичар Јасмина Туторов.

– Морам признати да ме је привукао тај нови, управо отворени простор у Народном музеју у Зрењанину. Пре моје, ту су приређене изложбе Уроша Предића и Надежде Петровић. Публика је имала прилику да види познате слике, али и нову серију инспирисану сценама распећа са слике ренесансног немачког сликара Гриневалда. Христов торзо послужио ми је као база и матрица коју варирам у неколико варијанти. У сваком случају, централна тема је, као и до сада у мом вишедеценијском раду, човек и његово страдање, рекао је Влада Величковић.

„Драматен” из Стокхолма гост Народног позоришта

Деветог и 10. јуна на Великој сцени Народног позоришта, гостовало је Краљевско драмско позориште „Драматен” из Стокхолма са представом „Магбет” Вилијама Шекспира у режији Стафана Валдемара Холма. Огромно интересовање публике говори о значају овог, другог по реду, гостовања најзначајнијег позоришта Шведске у Београду.

Представа је премијерно изведена 20. маја ове године, а ово је њено прво гостовање у свету. Нови долазак „Драматена” у Београд један је од врхунских догађаја позоришне сезоне јер је шведска критика оценила представу као „позоришно чудо”.

Први балкански сајам сценских уметности

На Првом балканском сајму сценских уметности, који је одржан у Солуну од 1. до 4. јуна, са великим успехом се представило више београдских установа културе: Битеф театар, Битеф фестивал, Југоконцерт, Бемус, Мало позориште „Душко Радовић”, позориште „Бошко Буха”, фестивал „Тиба”, позориште лутака „Пинокио” и деље позоришта „Пуж”.

...И

ТАЧКА

Раздвајање

Старији житељи Б. се још добро сећају историјског догађаја раздвајања – који се одиграо у њиховој младости и озбиљно уздрмао град, а који је био последица захтева већег дела становништва јужног кварта да се одвоји од остатка насеобине и да своју територију огради жицом, нека свако зна да је она само њихова – и препричавају најмлађима појединости тог смешног случаја, а децу то не занима, јер се никада нису срили с тим чудним људима иза жице, нити умеју да цене ситне детаље попут оног што њихови дедови често истичу да је, наиме, читаво одвајање изведено потпуно мирно, без иједног испалењеног метка, те да су жицу око јужног кварта постављали сложено и једни и други, не питајући се чему она служи у ствари, јер деца су деца, хоће да се играју и да живе свој живот, са сопственим глупостима и промашајима, па да га после препричавају незаинтересованим унуцима.

Спавање

Спавање је део смрти, а не живота – помисли песник М. у бунилу, безуспешно покушавајући да се отргне од сна – мала мрвица великог непостојања које нас чека, искуство које треба да стекнемо и искушење које треба да избегнемо, јер примамљиво је и застрашујуће лако само спавати и сањати, али ако сан заузме исувише простора, не остаје места за постојање.

Милан Степанов

МАТИЦА НА ДЛАНУ**Званични предлог Београда**

Званични Београд је најзад представио платформу државног преговарачког тима о будућем статусу Косова и Метохије, мада се од људи из власти може чути како је та стратегија „одавно објављена” и „добро позната нашим грађанима”. У њој, заиста, и нема неких нарочитих новости у ставу Србије према својој изгубљеној покрајини, али има неких детаља који широј јавности могу бити занимљиви јер се ради о главном оружју српске стране којим ће се ова поново борити против целог света за парче властите територије.

Београдском платформом Србија нуди суштинску аутономију, а захтева задржавање основних елемената суверенитета над покрајином, с тим што се у платформи не помиње одбрана. Одбрана територијалног интегритета војним средствима није предвиђена зато што се планира потпуна демилитаризација Косова и Метохије, која се односи и на српске и на албанске снаге. Уједињене нације ће задржале војно и делимично полицијско присуство, како би спроводиле надзор над унутрашњом безбедношћу.

У београдској платформи за решавање будућег статуса Космета важно место заузима економска реинтеграција покрајине у Србију, која је, према мишљењу Београда, од интереса за цео регион. Општи споразум би био потписан на 20 година, а после његовог потписивања предвиђено је да Савет безбедности УН донесе нову резолуцију која ће заменити Ре-

золуцију 1244 и потврдити договорени статус.

Српским предлогом предвиђено је да покрајина самостално обавља надлежности у области финансија, уставом би се уклониле препреке слободном кретању људи, робе и капитала, постојала би могућност усклађивања пореске политике и платног промета. Космет би могао да одржава међународне односе са другим земљама, али не на начин на који то чине суверене државе. Предлог предвиђа да Космет може да остварује и директну сарадњу са међународним финансијским институцијама. Србија би имала надлежности у области спољне политике, контроле граница (током преговора би се искристалисало у којем периоду би међународне снаге учествовале у томе), заштите људских права у последњој инстанци, монетарне и царинске политике, заштите верског и културног наслеђа. Политичко представљање Косова и Метохије у представничким телима и другим државним органима Србије није неопходно за функционисање било централне, било покрајинске власти. Космет би имао скупштину у којој би био унапред одређен број Срба и осталих неалбанских народа, а влада би била бирана у скупштини.

Албанци су београдску платформу за решавање будућег статуса Косова окарактерисали као „неприхватљиву понуду покровитељства”, а њихови званичници по стоти пут нагласили да Косово „неће правити компромис око независности”. Што се Унмик-а тиче, они сматрају да ће будући статус Косова бити решен усвајањем нове резолуције Савета безбедности УН, а процена Контакт групе за решење коначног статуса јесте новембар 2006. године.

ОКО ПЛАНЕТЕ

У Ираку ликвидиран први заменик
Осама бин Ладена

**Убијен озлоглашени терориста
Абу Мусаб ал Заркави**

Абу Мусаб ал Заркави (39), лидер Ал Каиде у Ираку, који је био главни организатор серије бомбашких напада и киднаповања, убијен је прошле недеље у ваздушном нападу на северу Багдада. Ликвидација Заркавија је велики успех САД и администрације Џорџа Буша у рату у Ираку и рату против тероризма.

Јордански побуњеник за кога се верује да је лично одрубио главу најмање двојици америчких талаца постао је најтраженији ирачки терориста, озлоглашен као и Осама бин Ладен с којим је склопио савез 2004. САД су понудиле 25 милиона долара онемо ко пронађе Ал Заркавија и Осаму бин Ладена.

Ирачки премијер Нури ал Малики и амерички званичници изјавили су новинарима да је иден-

титет чувеног терористе потврђен на основу отисака прстију и да је његово лице препознато. Премијер Малики је изјавио да је Ал Заркави убијен, као и седморица његових помоћника прошле среде увече у једној кући 50 километара североисточно од Багдада у провинцији Дијала, источно до Бакубе.

Ирачки премијер је објаснио да је ваздушни удар уследио пошто су ирачке снаге безбедности и становници области дали поверљиве информације које су указивале да се Заркави крије у тој области. Малики је упозорио да онај ко следи лидере побуњеника „увек је нови Ал Заркави” и ми ћемо га убити”.

Терористичка организација Ал Каида такође је потврдила да је Заркави убијен. У саопштењу издатом на Интернету наводи се да ће Ал Каида наставити своју борбу и да је Ал Заркави био понос нације.

„Рекли смо нашем принцу, шеику Бин Ладену, и војницима у Ал Каиди у Ираку да ћемо наставити истим путем којим је кренуо Абу Мусаб ал Заркави”, додаје се у саопштењу које је потписао Ал Заркавијев помоћник Абу Абдурахман ал Ираки. Саопштење се налази на исламском сајту на којем Ал Каида обично издаје своја саопштења.

Тежак ударац за Ал Каиду

Светски лидери оценили су прошле недеље да смрт лидера Ал Каиде у Ираку Абу Мусаба ал Заркавија велики губитак за ову терористичку организацију.

Британски премијер Тони Блер изјавио је да у Ираку остају велики изазови и да смрт Ал Заркавија представља „ударац за Ал Каиду”. „Знамо да ће они наставити да убијају. Али знају да је наша решеност да их победи-мо потпуна”, рекао је Блер на редовној конференцији за новинаре.

Председник Европске комисије Жозе Мануел Барозо изјавио је да је смрт Ал Заркавија „велики пораз за Ал Каиду”. „Надамо се да ћемо наставити да радимо с нашим

партнерима како би насиље у Ираку било прошлост”, рекао је Барозо на конференцији за новинаре. Он је додао да је „нестрпљив да почне да ради с новом ирачком Владом како би јој се помогло да превазиђе све изазове”.

Амерички председник Џорџ Буш поздравио је убиство „најтраженијег терористе у Ираку” и додао да то неће зауставити насиље у тој земљи нити убрзати повлачење америчких снага. „Заркави је мртав, али је неопходно наставити веома тежку мисију у Ираку”, изјавио је Буш. „Можемо очекивати да терористи и побуњеници изводе нове нападе и без њега.”

ТЕКУЋА ТРАКА**Радикали најјачи**

Према последњем истраживању агенције „Медијум галуп” на следећим парламентарним изборима у Србији најбоље би прошла Српска радикална странка. Радикали не би могли сами да формирају нову владу, али се у анкети за њих изјаснило 40,2 одсто испитаника, што је скоро двоструко више од броја гласача Демократске странке (21,1 одсто). Тек на трећем месту налази се најјача странка владајуће коалиције, Коштуничина ДСС, са подршком свега 10 одсто бирача, док цензус прелази још једино СПС са 6,1 одсто.

Повратак отписаних

У Србији се прошле недеље много причало о свирепом убиству Зорана Вукојевића, заштићеног сведока на суђењу за убиство Зорана Ђинђића. Вукојевић је био члан „земунског клана” и важан сведок који је открио многе детаље везане за функционисање мафије у Србији. После његове смрти сваки ће се кандидат за заштићеног сведока добро замислити пред него сведочи на суду. Вукојевић је, наиме, прво отет пред својом кућом, затим мучен, сечен, на њега је пуцано, да би га на крају још живог умотали у најлон и запалили на сред ауто-пута.

„Ђавоља посла”

У Новом Пазару је у недељу, 4. јуна, спречен концерт музичког састава из Београда по имену „Балканика”. Пред сам наступ овог етно-бенда, на бину се попела група од десетак мушкараца са нефазонираним брадама и белим капицама – припадници исламске секте вехабије. Један од њих је узео микрофон и обратио се публици: „Ово је исламски град, ово је против ислама и шеријатског закона. Браћо и сестре, идите кући, ово су ђавоља посла!” Вехабије су затим почеле да бацају музичку опрему са сцене, да би после интервенције полиције побегли у оближњу цамију.

Почело СП у фудбалу

Свечаном церемонијом, пред око 45 хиљада навијача, прошлог петка је на предивном минхенском стадиону отворен осамнаести светски фудбалски шампионат. Пригодним говором гледаоцима се обратио председник Немачке Хорст Келер. „Добродошли у Немачку, бићемо прави домаћини. Играјмо фудбал за пријатељство, нека се током Мондијала све разлике избришу”, поручио је Келер. На крају програма одигран и први меч између Немачке и Коста Рике, на којем су домаћини победили са резултатом 4:2.

Москва забринута

Руски министар иностраних послова Сергеј Лавров изјавио је да званична Москва страхује да би укључивање Украјине или Грузије у НАТО довело до колосалних геополитичких померања, додавши да „сагледавамо све могуће последице таквог корака и то са аспекта пре свега националних интереса Русије, интереса у области безбедности, наших економских интереса и интереса узајамних односа с тим земљама”. Русија је забринута и због планова САД о стварању нуклеарних пуњења малог капацитета и пројеката опремања балистичких ракета на подморницама с конвенционалним бојевим главама, изјавио министар Лавров.

Ахмадинецад мења тактику

Ирански председник Махмуд Ахмадинецад истакао је наду да ће доћи до прелома у међународном хорсокаку у разговорима поводом нуклеарног програма његове земље. Ирански председник дао је ову изјаву након навода да ће Вашингтон дозволити исламском режиму да сачува своје способности за обогаћивање урана уколико буде постигнут договор о нуклеарном програму.

Банке у Србији покушавају да изиграју мере
НБС

Пристижу динари уместо девиза

Предвиђања гувернера НБС Радована Јелашића да ће комерцијалне банке у Србији покушати да се снају и после мајског пакета мера централне банке којим су депозити на сва инозадужења до две године повећани са 40 на 60 одсто, изгледа да су се веома брзо обистинили, пише дневни лист „Данас“. Контрола НБС показала је да су динарски депозити на рачунима банака кћерки у Србији нагло порасли за неколико милијарди динара. Испоставило се да су уместо девиза на које се издваја на рачун НБС 60 одсто а тек преосталих 40 пласира у виду кредита, на рачуне банака у Србији из иностранства пристигли динари на које је обавезна резерва само 18 одсто, што је оставило шири простор пословним банкама за наставак кредитне експанзије.

Таквим потезом неке банке покушале су не само да заобиђу мере НБС, него је, како је нагласио гувернер, једна од две велике банке код којих је ова појава уочена још и повећала каматне стопе правдајући то подизањем обавезне резерве. После низа критика на рачун централне банке које су се могле чути после „мајског пакета“, игра мачке и миша између НБС и пословних банака натерала је гувернера Јелашића да најугледнијим људима из банкарског света јавно каже да га вређа омаловажавање људи у Народној банци, али да им поручи да га чуди и професионално незнање које су поменуте пословне банке показале.

„Са инфлацијом се свака централна банка бори лимитирањем расположивог новца које се постиже или путем референтне каматне стопе, или путем обавезне резерве. То је изнуђени по-

тез којим се служе сви – од америчких Федералних резерви до Европске централне банке. Мени није познато да после таквих мера излазе председници банака у тим земљама с коментарима да централна банка угрожава живот најсиромашнијих слојева становништва, или пак да централна банка повећава резерве само да би себи увећала приходе, односно да централна банка угрожава кредите малим и средњим предузећима. Зато је моја порука да не губимо драгоцену време доказујући да је Србија специфична, да у Србији људи не реагују на тржишне механизме, да је њих лакше превести жедне преко воде. Исто тако желим да апелујем на банке, и то пре свега оне које имају деценијско искуство у раду у региону централне и источне Европе, да не излазе сваког дана са неким оригиналним идејама, пошто ми то у Народној банци сматрамо као професионално омаловажавање, а нефер је и према осталим играчима на тржишту“, истакао је гувернер Јелашић.

Најновија мера НБС значи да ће убудуће све банке које као изворе својих кредитних пласмана користе задужевање у иностранству краће од две године, било да је у динарима или девизама, издвајати обавезну резерву од 60 одсто. То ће свакако утицати на успоравање кредитних пласмана и мада гувернер тврди да не би требало да изазове нови раст камата, сигурно је да динарске кредите неће учинити примамљивијим него до сада.

Дејан Ерић, продекан Факултета за банкарство, каже у изјави за Данас да рестриктивна монетарна политика у условима домаће економије неће дати жељене ефекте. „Не подржавам најновије мере Народне банке Србије јер оне не гађају узрок проблема. Висока стопа инфлације у Србији последица је структурних проблема у привреди који гурају тражњу и подижу трошкове. Инфлација јесте монетарни феномен, али када имате тако дубоке привредне проблеме онда морате да употребите развојну политику, а не да се ослабате искључиво на рестриктивну монетарну политику“, оценио је Ерић.

гића, а затим и лудо офарбаног Љубоју. Пре тога је Петковић самостално, али потпуно исправно, освежио напад херцеговачко-боснарским Короманом, којем је једино сметало што се фудбал осим главе не игра и сабљом.

Зашто је, дакле, остало неправедних 1:0, кад је Боже правде, морало бити бар 1:1? И одговор ми се, ето, сам од себе даде. Све је почело и завршило се пре него што је почело и завршило се. Наши људи имају комплекс ниже вредности у случају Холандије (иначе имају комплекс више вредности, што у спорту и није тако лоше). Зато јер је најпознатији српски затвор у Хагу. Тражи ли неко од Низоземаца да своје грађане шаљу у Пожаревац? Прво председника, па онда остале.

Све је, ипак, било јасно још код интонирања химне, коју нико од наших играча из разумљивих разлога није певао. Реч је о једној превазиђеној химни једне превазиђене државе под именом СФРЈ. Апсурду наравно нема краја, јер „плави“ поред лажне химне имају и лажно име: Србија и Црна Гора.

Замислите да су изабраници Марка ван Бастена морали да играју под именом „Холандија и Црна Фландрија“!

Фудбал је више од игре, а за победу је неопходна мотивација. Холанђани су поносно имали своју свечану песму, поносно на своје име и на своју земљу. Наши нису имали среће да исто тако, раме уз раме са наранџастим противником певају из срца: „Боже правде, ти што спасе од пропасти српски род...“

И да на јуначким прсима поносно носе једноставно – „Србија“. Онда не би било шале. Спржили бисмо траву, и оставили само небо изнад немачке земље. Овако, брале, поразиле нас лале.

Ја се страшно плашим, из разумљивих разлога, јер мислим да би моја породица, вероватно, морала да се сели одавде ако би радикали дошли на власт.
Ивана Дулић-Марковић, министарка за пољопривреду (иначе члан Г17 плус)

Захтевам да председник парламента изрекне меру удаљења са седнице на 20 дана Зорану Крачићу због изазивања верске и националне мржње, као и новчану казну од 32.000 динара.

Милољуб Албијанић, шеф посланичке групе Г17 плус

Прво желим да ову затворску униформу поклоним Драгану Јочићу, министру полиције, да је што пре обуче Млађану Динкићу. Што се Крачића тиче, он није увредио министарку Дулић-Марковић на националној основи већ је реч „усташа“ искоришћена у идеолошком смислу.

Александар Вучић, генерални секретар Српске радикалне странке

Радикали су донели лисице у Скупштину! Они вређају парламент реквизитима из секси-шопова!

Саша Витошевић, посланик Г17 плус

Ове лисице нису из секси-шопа. Ми не тврдимо да је Динкић курва, него да је лопов. Мада, више бих га ценио да је поштена курва, него непоштени политичар.

Томислав Николић, заменик шефа Српске радикалне странке

Када сте последњи пут чули да су радикали направили, предложили или организовали било шта паметно – хајде, нека буде и глупо – али, да то буде конкретно и да остави видљивије друштвене трагове него што су трагови од пљувачке на туђем лицу.

Драгољуб Жарковић, главни уредник недељника „Време“

Јуче сам пред утакмицу Аргентина – Обала Слоноваче, написао текст за ову рубрику у којем проричем да ће Африканци победити гачосе, а Дрогба забити гол главом.

Затим сам се занео у прорицању па сам га проширио на меч који сам мало пре одгледао: Холандија – Србија и Црна Гора. Према мом пророчанству, цитирам: „Када сенка преко стадиона у Лајпцигу падне Низоземци ће задобити повреду тешике и гадне.“ На крају сам предвидео да ће у други круг такмичења из наше „групе смрти“ проћи Обала и СЦГ, а Низоземска и Аргентина море марш на трибине!

Не без горушице и горчине још јуче сам схватио да истина не воли кривине, и да се против јужноамеричке силе не може ни уз помоћ афричког бога фудбала Цигбаугиве. Дрогба је заиста дао гол, али ногом, Аргентина један више и збогом.

За данашњи пораз од Холандије прво сам мислио да окривим своју супругу која је у време преноса спремала ручак, а у одсудним нападима наше репрезентације сервирала супу, тако да сам ја морао да чувам бебу која је продирала преко леве стране рушећи све пред собом! Какво неразумевање...

Када је утакмица завршена повукао сам се у плави салон и анализирао резултат. Зашто смо изгубили ако је селектор Петковић урадио тачно онако како сам од њега тражио? Заменио је атрофираног и смушеног Милошевића који се сударао са превише узбуђеним Кежманом који се и без тога два пута оклизнуо сам од себе, и на моје инсистирање увео прво Жи-

Афоризми

Слободан човек мисли шта хоће, а једе шта има.

Изреку „Ћутање је злато“ протурили су они што су се обогатили причом.

Срце има пријатеље, мозак је усамљен.

Мали народи болесни су од великог разумевања.

Нисам толико глуп да бих могао да схватим себе.

Могао бих да живим и боље, али ме је срамота.

Откад сам чуо шта мислим, не верујем у то што чујем.

Пиши као што ћутиш.

Писци анонимних писама су очајни што њихова дела разносе поштари, а не милиционери.

Нико није против слободе уопште. Човек је обично против слободе другог човека.

Наука тражи жртве. Политика их поседује.

Ми у сваком тренутку знамо шта хоћемо, само не знамо када је тренутак.

Већ одавно много тога нема, а биће отклоњени и други недостаци.

Изложба савремених сликара из Сомбора

Отворена изложба савремених сликара из Сомбора у галерији „Nagy Balogh János” у Кишпешту
Представљају се сликари: Сава Стојков, Драган Стојков,
Павле Блесић, Едвард Ковач
Галерија је отворена уторком, петком и суботом од 10 до 18 сати
(Адреса: Budapest, XIX Ady Endre út 57.)

„Цезвар” у продаји

Роман Драгана Јаковљевића „Цезвар” у Мађарској се може наручити на телефон издавача: **06 30 685 26 43**. На подручју Србије књига се продаје у књижарама „Стубови културе”, у свим већим градовима.

Програм српског клуба у Будимпешти за месец јуни

• **22. јун** – четвртак, 18 сати – Јавна трибина – Актуелни тренутак „Мањински избори”. Тему ће отворити Пера Ластих. • **29. јун** – четвртак, 18 сати – тематско вече „Из прошлости рада Српског клуба”. Говори др Војислав Ластих.

Нове књиге у Библиотеци ССМ

ДАМЈАНОВИЋ, Ратомир
Хомер, Киклоп и Срби Нови Сад: Прометеј, 2002.

ДУЈМОВ, Драгомир
Чувар пеитанског кандила: Сусрети са Стојаном Вујичићем, есеји
Будимпешта: Српска самоуправа у Будимпешти, 2005.

ДУЈМОВ, Драгомир
Превозник тајни – приповетке.
Будимпешта: Српска самоуправа у Будимпешти, 2005

ПАВЛОВ, Милутин Ж.
Шармер мале вароши: (роман). Нови Сад: Прометеј, 1995.

ПАВЛОВИЋ, Миодраг
Узурпатори неба: (Прелудијум и fuga). Нови Сад: Прометеј 2000.

ПЕТРОВИЋ, Александар
Све моје љубави, Слепи перископи. Нови Сад:
Прометеј: Крагујевац, Јефимија, 1994.

ПОПОВИЋ, Данко
Четири ветра. Нови Сад: Прометеј, Крагујевац, Јефимија 2004.

ПОПОВИЋ, Јован Стерија
Тврдица. Београд: Српска књижевна задруга 2003.

РАДИЧЕВИЋ, Бранко
Бачки растанак и друге песме. Београд: Српска књижевна задруга:
Правно-биротехничка школа „9 мај”, 2002.

РАДУЛОВИЋ, Јован
Браћа по матери: роман. Београд. Дерета, 2002.

ТВЕН, Марк
Краљевић и просјак. Превео Слободан А. Јовановић. Панчево: Букур
Бук, 2003.

УЈЕВИЋ, Тин
Лелек себра: Колајна. (Фотописко издање) Приредио и пропратне текстове написао Михајло Пантић, Београд: Народна библиотека Србије 1997.

ВЕЛИКИЋ Драган
Досије Домашевски. Београд: Стубови културе, 2003.

ВЛАХОВИЋ, Веселина
Сјај. 2. Изд. Нови Сад: Пресмедиј, 2000.

ВУЈАКОВИЋ, Ренато
Светлост, Невидела. Нови Сад: Градска библиотека 2001.

Дани позоришта и културе на летњој позорници у Ловри

од 6. до 9. јула 2006.

6. јули (четвртак) у 20.30 сати
Српско позориште у Мађарској

Душан Ковачевић

Професионалац

(тужна комедија, по Луки)

Режија: Радослав Дорић

Играју: Јосо Маториц, Тибор Ембер, Милан Рус, Зорица Јурковић

♦
7. јули (петак) у 20.30 сати
Гостовање монодраме из Србије

Јелица Зупан

Жене као судбина (колаж)

монодрама

Глуми: *Мира Бањац*

♦
8. јули (субота) у 20.30 сати

Гостовање позоришта – Budapesti Kamaraszínház

Ката Чонгради

Нофретете акција

(комедија у два дела)

Режија: *Ката Чонгради*

Играју: Ката Чонгради, Роберт Гергеј, Ласло Пелшеци,
Антал Конрад, Милан Рус, Јосо Маториц

♦
9. јули (недеља) у 20.30 сати
Српско позориште у Мађарској

Јован Стерија Поповић

Родолубци

(сећање на Ј. Стерију Поповића)

Режија: *Валентин Венцел*

Играју: гостујући глумци из Србије –
Срђан Алексић, Лидија Стевановић, Соња Стипић

♦
**Поводом 200. годишњице рођења Ј. С. Поповића
представу помаже:**

Аутономна покрајина Војводина

– *Покрајински секретаријат за образовање и културу.*

Одржавање приредбе су помогли:

Фондација за националну културу

*Државна фондација за националне и етничке мањине
Самоуправа села Ловре*

Дан села у Ловри

Одржаће се 1. јула 2006. године

Гост вечери биће Зорица Марковић, извођач народних песама
Детаљан програм о целодневној приредби биће објављен
у следећем броју СНН-а.

Недељни лист Срба у Мађарској. Адреса: Српске народне новине, 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Телефон: 475-0654. Главни уредник: Милан Степанов, секретарредакције: Милица Вукајловић. Оснивач и издавач: Српски демократски савез. За издавача: Андрија Роцков. Финансира се на основу мањинског за-

кона из државног буџета посредством Државне задужбине за мањине. Суфинансијер: Министарство културе и медија Републике Србије. Лист дистрибуира Мађарска пошта, а претплаћује се код издавача. Име и адресу послати на адресу Szerb Demokratikus Szövetség, 1065 Budapest, Nagymező u. 49 а уплатити поштанском уплатнициом или на жиро-рачун број платног промета 11705008-20417439. Претплата на лист је 4000 фт. за целу годину. За иностранство годишње 40 EUR, (10.000 Фт) – Штампа: КОМП-прес Кфт. Одговорни пословођа: Ференц Ибош. – Технички руководиоца: Карољ Сабо. ♦ Српске народне новине на Интернету: Home page: www.comp-press.hu/cnn2000 E-mail: stepanov@freemail.hu

HU ISSN 1215-072 x

Јеромонах Никодим (Богосављевић)

Православна култура и Запад (2)

При одређивању карактера и одлика културе данашњег Запада примећујемо да је њена криза очигледна, и она се дефинише као одсуство заједнице, која је опет последица одсуства вере. Она се умногоме удаљава од националних, посебних и преображава се у глобалистичку, аморфну културу, чији су носилац САД. Нивелишу се посебности и промовише општи културни образац, клише, који не трпи другачији и лични израз. Оваква тоталитарна култура не запоставља ни један део стварности, већ улази у најситније и најскривеније њене поре: „Наслиједивши древну римску универзалистичку идеју, кроз њену римо-хришћанску интерпретацију и симбиозу, уз напоре прихватање начела природне нужности, нововековна се култура од самог почетка ширила и трудила да за господари цијелим свијетом путем насиља” (Радовић). Званична идеологија, или духовна основа ове културе јесте хуманизам, брига о човеку, док је она, у суштини, у служби олигархије: она је моћно средство за креирање клониране свести индивидуа, које ће без унутрашњег отпора савести, прихватити све оно што се у идејним лабораторијама изуми. „Личност се претвара у орган или елемент светског бића, приноси се на жртву целини” (Флоровић). Философија и култура постмодерне у којима је само релативизам скептицизма апсолутан, а све се остало доводи у сумњу, последица је распада са хришћанским наслеђем Европе. Негација предања и њено превредновање, као и денационализација доводе до раскида са прошлошћу, до игнорисања историје, и до заговарања и величања апсолутног „ја” и апсолутног „сада”. Прихватањем свих видова широких слобода, заправо се утврђује и увећава човеково робовање страстима. Ж. Видовић каже: „Ако су људи лишени трансценденције (духа), па чак и потребе за духом онда су страсти једина осећања на којима може да почива њихова заједница. Агресивна је та заједница, негативски је став те заједнице према битију, према природи, према ономе што је Бог створио. То је савремено друштво технике, *Епоха технике*” (Видовић).

Образовање се минимализује ради припреме човека за рад у уским областима сложених система, без основних знања о вертикали људских цивилизација и култура, њеним богатствима и различитости. Без знања о томе откуда долази и куда иде, о смислу историје и без представа о трансценденцији и есхатологији, обезличена индивидуа пристаје на свет који јој креирају електронски медији, рекламне агенције, билборди, свет без „јуче” и са гламурозно најављиваним, а заправо, нимало ружичастим „сутра”. „Неумјерени активизам западног човјека, настао из претјеране похоте за

Фото: Иван Јакочић

стварима и за стицањем знања, као и за човјека неприродна брзина у коју га убацује техничка цивилизација, проузроковали су у њему дубоке стресове, замор и обољења, како тјелесна, тако и душевна и нервна” (Радовић). Кола се ломе на најосетљивијима, на младима. Након многих раних негативних искустава и њима проузрокованих менталних сломова, млади решење траже у бежању од суморне стварности: „Ми живимо наше мале животе на периферији; ми смо на маргини и пуно је тога у чему смо одлучили да не учествујемо. Хтели смо тишину и сада ту тишину имамо. Овде смо стигли у ранама и бубуљицама, са цревима завезаним у чвор

тако да нисмо веровали да ћемо опет моћи да их покренемо. Наши системи су престали са радом, зачепљени смрадом фотокопира, белила, квалитетног папира, и бесконачних стресова бесмислених послова које смо гунђајући обављали за мале награде. Имали смо несвесне навике које су нас навеле да бркамо куповину са креативношћу, пијемо средства за смирење и мислимо да је изнајмљивање видеа суботом увече довољно. Али сада, како живимо овде у пустињи, ствари су много, *много* боље (Копланд).

Носиоци данашње културе и политике нису више јаке стваралачке и ауторитативне личности, које своје дарове и уверљивост црпу из

Поуке оца Тадеја

Н иједном мисаоном потезу из душе не сме бити центар неки од предмета овде на земљи. Мисаони центар љубави је Господ и са Господом љубимо све. Кроз Њега и у Њему је све. Не смемо да се везујемо за предмете.

сопствене одговорности за свет као Божију творевину, већ анонимни, иза маски и кулиса недодирљивости сакривени инфантилни, врмену и изазовима недорасли, људи.

Циљ читаве културе данашњег Запада није постизање духовних и научних достигнућа, већ стицање материјалних богатстава. У служби економије су политика и наука. „Економија није више само део људског живота већ тежи да буде целина и замени све области друштвеног живота, подређујући их себи. Њена тежња је да претвори целокупно друштво у економски систем” (Крстић). Циљ освајања политичке власти јесте контрола над економијом. Економија је главни носилац ширења западне културе међу неразвијене, економски зависне земље. Ово се правда просветитељским и цивилизаторским намерама, као што се може видети на примеру српских земаља (Шијаковић). И коначно, када је економија у питању, њена крајња тежња није ништа друго до потискивање религије, односно, њено самопроглашавање за религију, јер је она та која једина гарантује „бољу будућност” (Крстић). С овим у вези треба подсетити да Антихрист код Соловјова, након мистичног искуства са силама зла, надахнут пише свој манифест под насловом „Отворени пут за свеопшти мир и благостање” (Соловјов).

Масовна култура запада јесте култура забаве и зараде. Добро је само оно што доноси добит и што увеселава. Позната је мисао проф. Шијаковића да је забава средство самозаборава, чиме се масе одучавају од одговорности и будности. За Американце је речено да је то најзабављенија нација свих времена, што потврђује исказ једног нашег новинара, кога је увек изненађивала инфантилност његових колега са запада (Церовић). Међутим, ни сва неозбиљност и недораслост западне културе, коју бисмо, заправо, могли назвати глобалним шоу-бизнисом, не могу прикрити њено, иза свих маски сакривено наказно порнографско и нихилистичко лице. Наравно да и у Америци и Европи има заједница и појединаца који ову стварност не прихватају за своју, али су они, најжалост, затворени у видљиве и невидљиве резервате, далеко од могућности да буду сведоци и носиоци једног другачијег погледа на свет. За разлику од оних које одликује доследност у поимању истине о себи и свету, људи – индивидуе мењају маске муњевитом брзином, прилагођавајући се датој ситуацији. О тим маскама Стојан Церовић каже: „Оне су потпуно ослобођене унутрашњих и спољних нужности, оне стварају свашта у свим правцима, ван закона сазријевања у врмену, за њих не постоји ни прије ни послје, само „сад”, за њих је природна амбиција да створе нове људе, нове врсте, нове законе живота: јер у себи не виде никакве законе. То личи на фантастичну креативност, све се имитира неврловатном брзином и све нестаје без трага, јер нема сјећања у које може да се склони” (Церовић).